

In memoriam

Ljubo Marc

V biljenski župnijski cerkvi sv. Antona Puščavnika in na pokopališču v rodni Ajdovščini smo se v torek, 24. avgusta, poslovili od duhovnika koprške škofije, nekdanjega političnega zapornika in avtorja znane knjige spominov Črepinje, msgr. Ljuba Marca, ki je zaspal v Gospodu v jutranjih urah 23. avgusta v bolnišnici v Šempetru pri Novi Gorici.

Ljubo Marc se je rodil 1. novembra 1920 v Ljubljani, kjer se je njegov oče Albert, doma iz Planine nad Ajdovščino, izučil za urarja. Z materjo Frančiško Koritnik, doma iz Lozic se kmalu zatem preselili v Ajdovščino, kjer so se Ljubu pridružila še brata Franc in Danilo ter zdaj že pokojna sestra Majda.

Po končani osnovni šoli v Ajdovščini je Ljubo Marc v najprej dokončal malo semenišče, nato še bogoslovje. To so bila leta vzpona fašizma, pred katerim je žal klonila tudi italijanska Cerkev in v svojih šolah enako strogo preganjala tudi zasebno rabo slovenščine, profesorji pa so z redkimi izjemami simpatizirali z nacionalizmom. V vojnih razmerah je Ljubo 3. junija 1944 posvečen za duhovnika in kot mlad novomašnik poslan naravnost Cerknjo, kjer sta v znanih dogodkih tik pred tem odčasne partizanske oblasti "likvidirana" tamkajšnja duhovnika Piščanec in Sluga, pod lažno obtožbo krivde za izdajo tamkajšnje partizanske politične šole. V teh težkih časih je mladi kaplan Marc želel biti ljudem v Cerknem predvsem v oporo in se je izogibal vsakršni politiki, pomagal pa vsakemu potrebnemu pomoči.

Po končani vojni je bil poslan na študij cerkvene oz. umetnostne zgodovine na Gregoriani v Rimu, vendar mu jugoslovanske oblasti po juliju 1947 študija niso več dovolile nadaljevati. Maja 1948 je bil poslan za župnijskega upravitelja v Drežnico, na katero je vse življenje ohranil tako lep spomin. Pod pritiskom se je vendarle vključil v Ciril-Methodovo društvo, a na enem izmed društvenih zborov leta 1951 je javno nastopil zoper preganjanje vere oz. onemogočanje verouka, zato je bil že istega leta aretiran in obsojen kot »špijon«. V zaporih v Ljubljani, na Igu in v Škofji Loki je preživel šest let in pol, nato je bil imenovan za župnijskega upravitelja v Godoviču. Tam se mu je kot gospodinja pridružila zdaj že pokojna Francka Gantar, ki mu je nato zvesto gospodinjala med službovanjem na Planini pri Ajdovščini (od leta 1965 do leta 1975) in nazadnje v Biljah, kjer je bil vse do pred kratkim še vedno tudi duhovni pomočnik. Pisal je članke v Cerkev v sedanjem svetu, Mladiko, Katehetski zbornik in Katoliški glas. Zelo dejaven je bil pri pastoralni

zakoncev, že v svinčenih časih pa je iz Italije prinašal verske filme za rabo v katehezi. Tesne stike je vzdrževal z nekdanjimi sošolci v goriškem semenišču, Slovenci, Italijani in Furlani, med njimi s pokojnim goriškim škofom Coccolinom in prevajalcem Svetega pisma v furlanščino msgr. Maghetom.

V širšem slovenskem prostoru je postal znan predvsem po izidu knjige svojih spominov Črepinje, ki sta jo leta 1994 skupno izdali Celjska in Goriška Mohorjeva družba. Posebnost knjige je v tem, da je kljub teži spominov polna situacijskega humorja, po katerem je bil pokojni tudi tako poznan.

Avtor je s svojo življenjsko zgodbo posredoval tudi vpogled v pred in medvojno dogajanje na Primorskem (vključno z dragocenim opisom razmer v italijanskem bogoslovju v tridesetih letih), ki je širši slovenski javnosti (še) vse premalo poznamo. Cerkev na Primorskem sicer med vojno ni trpela takega revolucionarnega nasilja, kot je to bilo prisotno v osrednji Sloveniji, je pa vse do konca prve vojne bila pod pritiskom italijanizacije in vzponu fašizma odkritega in neposrednega zatiranja tudi slovenskih duhovnikov. Kljub dokazanemu rodoljubu pa je bila tudi primorska duhovščina po vojni deležna podobne usode kot na Kranjskem.

Za svoje delo mu je leta 1999 papež podelil naziv monsinjor, ki mu je veliko pomenil; predstavljal mu je tudi priznanje, da Cerkev ceni njegova v zaporu preživeta leta.

Zadnja leta mu je od življenjskih preizkušenj naštetu zdravje kljub nezlomljivi volji začelo vse bolj pešati. Farani Bilj so tudi po ušp zanj zgledno skrbeli, še posebej predani gospe Silvana in Marta. Znana biljenska gostilna Kogoj mu je več let brezplačno dostavljala kosila v biljensko župnišče, kjer je po smrti gospodične Francke bival sam. Izjemno pozornost mu je vsa ta leta izkazoval župnijski upravitelj ki mogel več skrbeti zase, sta

ga na rodni dom v Ajdovščini sprejela brat Danilo z ženo Marijo. Otroštvo nas nečakov je obarval s svojo darežljivostjo in duhovitimi domislicami. Velikodušna darila, ki nam jih le stisnil v roko za rojstni dan ali god, poletni dnevi na vrtu župnika na Planini, skupna letovanja na morju, projekcije njegovih filmov s katehetskih potovanj - to so bile njegove prispevki našemu otroštvu. Ko smo odrasli, smo spoznali, da nas je učil ne biti malenkosten, ampak velikodušen in širok, izviren in pristen. Bolje smo razumeli njegove hudomušne pastoralne prigode, izreden situacijski humor, kjer si ni nikoli pomišljal ponorčevati se tudi iz sebe. "Dobre stvari so tudi za dobre ljudi", je znal povedati in živeti. A tudi vse tuzemsko je v njegovih rokah slavilo Boga: mali rožni venec okrog tipke za smerokaz v avtu, njegove na skrivnem izdelane zaporniške jaslice, harmonij, veselje do vožnje, kupi knjig in revij, Štokov teran iz Krajne vasi.

Njegova smrt je tako tudi praznik vsega tega, kar je bil in kar hrani za večnost, za vstajenje mesa; za vse te njegove darove se zahvaljujemo Bogu in stricu Ljubu samemu, ker jih je razvijal. Morda ne bi bil tako duhovit, če ga ne bilo zadelo trpljenje v zaporu. Izbrusilo ga je v človeka v katerem ni bilo nobene ponarejenosti. Njegove solze na pogrebu dolgoletne gospodinje Francke so izkazovale spoštovanje, ki ga je znal gojiti do vseh in vsakogar. Pozorna skrb, ki so mu jo farani Bilj izkazovale vse do zadnjega, kaže, kakšno spoštovanje je vzbudil pri ljudeh on sam. V sebi je razvil duhovnost, ob kateri sam se spomnil na Jezusove besede: "Kadar pa ti moliš, pojdi v svojo sobo, zapri vrata in moli k svojemu Očetu, ki je na skrivnem. In tvoj Oče, ki vidi na skrivnem, ti bo povrnil". (Mt, 6,6) In še: "V malem si bil zvest, čez veliko te bom postavil". (Mt 25, 21)

Verujem, da Oče zdaj to že počne. »Vstopi v veselje svojega

gospodarja«! (Mt 25,21)

Mag. Leon Marc

Vir: Novi Glas, 02.09.2010

